

LAT BARNIÐ SKÓLEYST

Av tí at vit í dag hava nógv hjálpartól og materillir ágóðar í gerandisdegi okkara, so brúka vit ikki kroppar okkara, soleiðis sum teir eiga at verða brúktir, og hetta kann fáa avleiðingar. Ein máti at stimba børn okkara er at lata tey ganga berføtt, tí tá brúka tey fótin, sum hann eigur at verða brúktur. Tað eru primærir nervar og musklar í fótinum, sum verða mentir og styrktir, tá vit ganga uttan skógvar, heldur Marjun Højgaard Egholm, námsfrøðingur og cand.pæd. í námsfrøðiligari sálarfrøði.

ANNIKA KUNOY IM

ANNIKA@SOSIALURIN.FO

Inámsfrøðini verður nógv tosað um, at tað er umráðandi, at barnið verður stimbrað í gerandisdegnum. Hetta verður gjørt natúrliga og tó tilvitað í spæli, uppgávum og samskifti, tá barnið er á stovni.

– Námsfrøðiliga verður hugsað um alt barnið, tá vit arbeiða við stimbran. Í veruleikanum snýr námsfrøðiliga arbeiði seg um at seta karmar upp, sum børnini kunnu mennast innan, sigur Marjun Egholm Højgaard, námsfrøðingur og cand.pæd. í námsfrøðiligari sálarfrøði.

Ein liður í stimbran barnins, sum hevur verið nógv umrøddur, er týðningurin av at lata barnið ganga berføtt, tá høvi býðst. Tað kann gerast inni ella úti og barnið kann vera í sokkum ella ikki. Marjun Egholm Højgaard greiðir frá, at børn eru líkatil og er tað heitt í veðrinum, so lata tey seg spontant úr klæðunum og hugsa ikki um sosialu normarnar, ið eru rundan um tey.

– Tað er serliga mennandi fyri børn at ganga berføtt, tí tá brúka tey fótin, sum hann eigur at verða brúktur. Tað eru primærir nervar og musklar í fótinum, sum verða mentir og styrktir, tá vit ganga uttan skógvar, sigur hon.

Materiellir ágóðar tálma stimbran

Marjun Egholm Højgaard heldur, at av tí at vit í Føroyum hava so nógv hjálpartól og materiellir ágóðar, so brúka vit ikki kroppar okkara soleiðis, sum teir eiga at verða brúktir. Børnini missa tí nógv ágóðar, um vit ikki tilvitaði velja at stimbra kroppar teirra á ymiskar háttir – millum annað við

at lata tey ganga berføtt.

Í stuttum er orsøkin til, at børnini ikki verða nógv væl stimbraði hon, at vit hava tað ov gott við nógvum hjálpartólum í gerandisdegnum. Tí brúka tey ikki kroppin á tann hátt hann var ætlaður.

– Tá tú hyggur at fótinum á einum nýfóddum barni, so sært tú, hvussu fullkomin hann er. Verður hann ikki brúktur nokk, so verða musklarnir veikir. Vit lata barnið í sokkar, inniskógvar, skógvar og aftur í inniskógvar, men børnum dáma at føla ting nær at kroppinum, og soleiðis læra tey eisini um heimin, sum er rundan um tey.

Tað kann væl vera, at tey verða skitin, tá vit loyva teimum at uppliva heimin á hendan hátt, men í dag hava vit góðar vaskimaskinur, so tað ger onki. Tað er umráðandi, at tey sleppa at granska, staðfestir hon.

– Tá vit ganga í skóm, pakka vit fótarnar og kroppin inn og uppliva tí ikki heimin rundan um okkum gjøgnum allar sanirnar, sum vit høvdu gjørt, vóru vit ikki innpakkaði, sigur hon.

Tá vit ikki menna og stimbra sansir okkara, so kunnu vit vænta, at vit siggja avleiðingar á ymiskar mátar.

Stimbraði á nógv matar

Hóast nógv hevur verið tosað og skrivað um tað at ganga berføttur, so er tað umráðandi at skilja, at tað ikki bert er við at ganga uttan skógvar, at sansirnar verða stimbraðir. Í námsfrøðini verður heildin tikið við í arbeiðinum at stimbra barnið.

– Tá vit til dømis fara úr í hagan at ganga við børnunum hyggja, lukta og føla vit tað sum er rundan um okkum. Vit tosa saman meðan vit ganga á ósløttum og brúka fótarnar til at læra um umhvørvið,

sum vit eru í. Eru vit berføtt, so verða fótarnar eisini styrktar og vit styrkja javnvágina og granska umhvørvið, sigur hon.

– Traðkar barnið á okkurt spikst, so tekur barnið fótin til sín aftur. Tey skulu helst tola, at tað kemur okkurt á húðina hjá teimum. Tey kanna um undirlagið er gras, ísur ella okkurt triðja. Ein má nerta við fyri at menna hendan sansin, staðfestir hon.

Tað er umráðandi, at barnið við vegleiðing sleppur at royna seg sjálvt fyri at finna útav, hvussu umheimurin er, og hvussu tað skal tiggja sær har tað er. Loyva vit tí barninum framat, eisini við at nýta sansir sínar tá tað er berføtt, so læra tey sjálvi nøkur ting, sigur hon.

– Eitt barn fer ikki rennandi í eina steinarúgvu, tí tað veit, at har fær man ilt og tí skal man ganga varliga. Børn duga at føla eftir, hvussu undirlagið er. Sum menniskju eru vit væl bygd, og hava eina rúgvu av førleikum, sum vit skulu sleppa at brúka, sigur Marjun Egholm Højgaard.

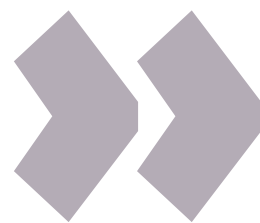
– Av tí at vit hava so góðar skógvar, so missa vit part av mennigini, sum vit eiga at fáa. Tað er umráðandi, at kroppurin verður brúktur hóast vit hava bilar, skógvar, stólar og klæði, staðfestir Marjun Egholm Højgaard.

Hon greiðir frá, at tað eru ymiskar meiningar innan námsfrøðina og námsfrøðingar eru eisini ymiskir. Summi leggja størri dent á júst hetta, ímeðan onnur kanska halda, at tað ikki er eins umráðandi ella, at tað er ov svansutt til tíðir.

– Teoretiskt eru vit tó samd í, at tað er gott fyri barnið, staðfestir hon.

Ikki bert børnini

Spurd um, hvørt hendan tilvitaða stimbranin bert gagnar børnunum,

Tað er serliga mennandi fyri børn at ganga berføtt, tí tá brúka tey fótin, sum hann eigur at verða brúktur.

sigur Marjun, at hóast barnið fær størri ágóða, tí tað er í menning, so hevur tað eisini ágóðar við sær, tá vaksni brúka kroppin og gerast tilvitaði um, hvat er stimbrandi, men ikki á sama hátt, sum barnið ið mennist.

– Sjálvsagt kunnu vit vaksnu eisini gera eina iløgu í kropp okkara, og tað er eisini umráðandi, at vit hugsa um, hvussu vit kunnu brúka kroppin í gerandisdegi okkara, tá vit hava so nógv ting, sum hjálpa okkum á øllum økjum, sigur hon.

– Hetta er galdandi fyri bæði vaksni og børn, leggur hon afturat.

Upplýsingin er har

Marjun greiðir frá, at tað er nógv tilfar og upplýsing um júst hetta evni tøkt. Tó, so kann tað tykjast sum ein gjógv er millum námsfrøðina og gerandisdagin hjá barnafamiljuni. Marjun heldur, at grundin til tað er, at hóast upplýsingin er atkomulig, so verður óivað ikki tosað um evnið, um ikki nágreiniligur áhugi er fyri tí – og áhugin liggur aloftast hjá teimum, sum arbeiða innan økið, hóast ágóðarnir eru fyri øll.

– Eg leggi tó til merkis, at meir

tilfar um júst hetta er atkomuligt á føroyskum, og at fleiri námsfrøðingar nú taka útbúgving innan sansastimbran, staðfestir hon.

Taka námsfrøðina við heim

Marjun greiðir frá, at nógv foreldur stuðla og stimbra børnum sínum á hendan hátt, uttan at tey hugsa um ella eru tilvitaði um tað.

Er man tó tilvitaður, so fær man gjørt meir og sæð tørvinar, sum kunnu stinga seg upp. Hon heldur, at tað byrjar við góðum samskifti millum stovnin og heimið, og hóast partanir ikki eru samdir, so er umráðandi at taka orðaskifti upp. Hon greiðir frá, at partur av ábyrgdini liggur hjá námsfrøðingunum, sum mugu duga at greiða frá og argumentera fyri tí, sum arbeitt verður við.

– Tíbetur halda flestu foreldrini, at tað sum vit námsfrøðingar gera hevur eitt endamál. Men foreldrini skulu eisini vera forvitin, spyrja og endiliga koma við síni meining, sigur hon.